

ДАНИЛО ВУКСАНОВИЋ

ДИЈАФРАГМЕНТИ. ЛИКОВНА ХРОНИКА 2001–2018.

У историји српске уметности често су се појављивали ликовни уметници као писци ликовних критика, есеја и текстова о делима својих колега. Чак се почеци наше модерне критике и те како могу повезати са текстовима Јожефа Пехана, Саве Шумановића, Петра Добровића, Бранка Поповића, Радојице Ное Живановића, Васе Поморишца. После Другог светског рата неке од критика које су написали београдски уметници Петар Лубарда, Мило Милуновић, Пеђа Милосављевић, поготово Миодраг Б. Протић, а затим и Стојан Ћелић, Мића Поповић, Зоран Павловић, Живојин Турински, касније Балша Рајчевић, Милета Продановић, баш као и низ војвођанских уметника попут Јожефа Ача, Миливоја Николајевића, Стојана Трумића, Имреа Шафрањија, Богомила Карлавариса, Богданке Познановић, Балинта Сомбатија, Ласла Керекеша, Радомира Кулића (Вербумпрограм) и других, данас су незаобилазна литература о сагледавању праваца развоја српске и војвођанске савремене уметности. Тој традицији ликовно-критичарског ангажовања сликара, својим текстовима сабраним у књизи *Дијафрагменти. Ликовна хроника 2001–2018*, придружује се и познати новосадски уметник Данило Вуксановић. Вуксановићева списатељска активност се одвија упоредо са његовим уметничким деловањем. Од постакадемијских почетака на самој размеђи векова, овај сликар посвећенички, складно и логично развија своју сликарску уметност. Оно што јесте постулат његовог приступа слици јесте свесно форсирање примарног дејства ликовних елемената и грађење аутентичног бића слике. Но, то инсистирање на пиктурално-пластичкој аутономности дела Вуксановића никако није одвело у апстракцију, како то уобичајено бива код сликара који се наглашено посвећују организацији слике у којој се одвија несметана функционализација пиктуралне структуре. Вуксановићева слика је плод интегралног сазнавања и интерпретирања света. Као о ретко коме из његове генерације, о њему је могуће говорити као о сликару-интелектуалцу, о ствараоцу који инсистира на карактеру и значају садржаја у својим сликама. При томе, садржај у слици никада није плод пуке потребе за дескриптивном нарацијом, већ се овде ради о наративу-тези, о настојању да се одређене теме ликовно и сублимно проблематизују, концептуализују, филозофирају.

Из таквог промишљања слике и из тог миљеа потичу подстицаји који су Данила Вуксановића навели да се бави теоријом слике и сликарства, да се посвети читању и елаборацији дела других стваралаца. Изузетно је интересантна и комплексна позиција из које се Вуксановић као ликовни критичар и писац обраћа уметностима других аутора ликовних дела. У стваралачке разлоге својих колега он „улази“ првенствено као самосвесни сликар, као сензибилна уметничка особа, као интелектуалац који је

и спреман и вољан да тумачи слику и њен смисао у савременој култури и у актуелностима света.¹

Књига Данила Вуксановића *Дијафрајменџи. Ликовна хроника 2001–2018*. садржи текстове настале у периоду после две хиљаде, дакле, од 2001. до 2015. године. То је време у којем у нашем друштву и уметности трају узбудљиве транзицијске промене. Промена друштвеног система започета још током последње деценије прошлог века наметнула је стање перманентне вишедеценијске кризе српског друштва, један контекст који и те како утиче на збивања и карактер уметности. Истовремено и упоредо одвија се и транзиција унутар самог бића уметности од „класичних“ ка електронским медијима. Вуксановић је уметник и критичар који је свестан свих тих промена и који се не поставља уз било коју од актуелних медијских и стваралачких претензија. Уместо односа *pro et contra* он настоји да буде објективни тумач уметности слике и сликарства у околностима нове технолошке визуелности. Његова критичарска пракса показује превасходну заинтересованост за тумачење и препоручивање дела и изложби оних уметника који су му генерацијски блиски, а чијом се активношћу чува и негује дигнитет слике/сликарства (те фотографије и других визуелних медија), у доба глобално умрежене електронске иконосфере која нас бесомучно бомбардује неизмереним бројем слика најразличитијег порекла, смисла и намера.

У серији текстова са поднасловима *Дијалојевање*, у којима Вуксановић приказује и тумачи уметничке концепте на начин својеврсних имажинарних дијалога (двојице тумача; теоретичара и уметника...) разоткривају се ауторски разлози, стваралачка стратегија и коначни резултати уметничке демијургије. Овај начин писања текстова о уметности (и уметницима) представља засебност у нашој новијој ликовно-критичкој литератури. Ту су још и текстови предговора за каталоге самосталних и групних изложби (ликовне колоније, изложбе Новосадског салона, заједничке изложбе у Савезу удружења ликовних уметника Војводине), али и записи о уметницима који су написани у различитим поводима.

Књига Данила Вуксановића *Дијафрајменџи. Ликовна хроника 2001–2018*. представља један могући поглед на личности и појаве у уметности Србије и Војводине током протекле деценије и по. Наравно, књига је субјективистички обојена, критичар Данило Вуксановић на томе и инсистира јер не претендује да своје доживљаје, виђења и тумачења представи као „једину истину“, како је то чест случај у нашој данашњој критичарско-писатељској пракси. Због тога је ово штиво драгоцено. Јер, у свим тим текстовима објављеним у књизи *Дијафрајменџи. Ликовна хроника 2001–2018*, Данило Вуксановић се држао свог основног стваралачког принципа, тако језгровито изреченог у једном интервјуу: *Смисао оној шћо радимо није, а шћај ћирсћућ чесћо желе да нам намешћу, да се идеализује слика живоћа и шћиме уљуљкају они којима се обраћамо. Наћроћив, и сликарсћиво, као и уметћносћ уоћшћие, мора да ћрећознаје ћроблеме не само једној шћренућка, да шћера људе да се с њима суочавају и да их решавају, да дубоко, дубоко зараћају у вишеслојносћ живоћа...*²

¹ У анализи теоријске и критичарске активности Данила Вуксановића пожељно је имати на уму и његову музеолошку квалификацију те његову стручност у области конзервације и реставрације којом се бави као запосленик у Галерији Матице српске у Новом Саду од 2004. године.

² Ђ. Вукмировић, „Уметник мора да мотри и упозорава“, *Вечерње новости*, Београд, 17. јули 2011.